

Experiment myšlenkový

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 14. 2. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 14. 2. 2003

Experiment myšlenkový

Celé myšlení je vlastně založeno na experimentování: formou „pokusů a omylů“ (trial and error) rozvrhujeme (na nějaké úrovni a určitými příslušné epoše vlastními resp. v ní rozšířenými a uplatňovanými ‚prostředky‘) nahlédnutí smyslu něčeho, oč nám jde resp. k čemu se chceme nějak blíž dostat. Prostředky příslušející dané době ovšem mají tzv. předpoklady, které mohou být v též době buď zčásti rozpozná(vá)ny anebo zůstávají nerozpoznány (a jsou rozpoznávány až v dobách pozdějších. Tyto předpoklady však jen zčásti a jen relativně zůstávají bez proměny, neboť tím, jak jich je používáno, jsou někdy mírně a jindy rozhodněji opravovány a upravovány. To v důsledcích znamená, že ve chvíli, kdy je objevena nová tematika, může to mít značné a více méně zřetelné následky nejen pro rozmanité posuny významové (pokud jde o slova, termíny), a nejen pro myšlenkové ‚prostředky‘, jichž si jsme vědomi, ale také pro ony ‚předpoklady‘, které jsou vlastně velmi často rozvrhovány nevědomky, takříkajíc „nazdařbůh“, tentativně a – pokud přece jde o více méně vědomý a plánovaný pokus – „na zkoušku“. Tak je tomu jak v těch případech, kdy se pokoušíme myšlenkově proniknout k něčemu předmětně skutečnému, tak – a zejména – v případech, kdy takové „předmětná“ skutečnost není naším vlastním cílem, ale spíše to, co chápeme jako její „smysl“, tedy to, nač ona sama ještě dále poukazuje a k čemu hlavně soustřeďuje naši myšlenkovou pozornost.

(Písek, 030214–1.)